

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Bonis Operibus Docto. Martini Lutheri Liber

Luther, Martin

Vuittemberge, 1521

VD16 L 7151

De Qvinto Dei Pr[a]ecepto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33333

sumq; statū, cogitans tantū quomō subiectis suis profic. Ibi confis-
stat, non permittens sese inde diuelli, etiā si cœlum sibi immincat, neq;
hinc fugam cogitet etiā si infernus ipsū persequeretur. Hoc enim est
compendiaria via eum ad cœlū ferens. O si quispiam sic se & suū statū
obseruaret, idq; vnum ageret, quā diues honorum operū homo breui
fieret, ita occulte, ita tacite, vt præter deum nemo hoc mortalium resciret
atq; cognosceret. Sed hodie his omnibus omissis, cursitat alius in Car-
tusiam, alius huc, alius illuc. Quasi vero bona opera & dei præcepta sint
disiecta & in angulos abstrusa, quū tamen scriptū sit, Prouerbio, i. diuie
nam sapientiā præcepta sua prædicare foris, in plateis, in capite iubarum,
& in foribus portarum vrbs. Quo significatur in omnibus locis, statibus,
conditionibus, & temporibus affatū, abunde superq; adesse. Sed
nos excecati non videntes ea, alibi alia querimus. Quod Christus præ-
nunciavit Math. xxiii. Si quis vobis dixerit, Ecce hic est Christus, aut
illuc, nolite credere. Si dixerint vobis, Ecce in deserto est, nolite exire.
Ecce in penetralibus, nolite credere. Surgent enim pseudo Christi &
pseudo propheta.

VIGESIMOPRIMO.

¶ Rursum conuenit subiectis obedientia, vt omnem suam operam
& obseruantiam eo conuertant & omitendo, & faciendo, quod eorum
superiores exigunt, non permittentes sese inde vel pelli vel diuelli, non
respicientes quid alij fecerint. Neq; persuadeant sibi se vel bene viuere,
vel bona opera facere, siue orare id sit, siue ieiunare, siue quodcunq; hæ-
bere possit nomen, si se in hoc non summo opere exercent. Si vero, vt
sæpe fit, a seculari siue prophana potestate quidpiam iuberentur, quod
diuinis præceptis vel contrarium vel impeditorium sit, ibi tum obedi-
entia finitur, ibi debitum est antiquatum. Hic em̄ oportet dici quod S.
Petrus principibus Iudeorum dixit. Oportet deo plus obedire quam
hominibus. Non dixit, non oportet hominibus obedire, id em̄ falsum
esset, sed oportet deo plus obedire quam hominibus. Ita principi apte
iniustam causam habenti, bellum gesturo, non est neq; auxiliandum,
neq; parendum. Præcepit enim deus ne proximum nostrum vel occi-
deremus, vel iniuria afficeremus, & iniuste offenderemus. Item, Po-
testate prophana præcipiente falsum testimonium ferendum, rapiendū,
mentiendum, decipiendum, & id genus alia, hic potius contemnenda
sunt bona, honor, corpus & vita, vt præceptū dei sit saluū & incolume.

DE QVINTO DEI PRÆ CEPTO.

¶ Quatuor priora præcepta habent sua opera in ratione, hoc est, quod
1 ij

Quintum
præceptum.
Ne occidas.

Expositio
præcepti.

hominem capiunt, regunt, moderantur, & subiiciunt sibi, ut non se ipse
se regat, non sibi probus videatur, nihil magni de seipso sentiat, sed se
modestum & humilem agnoscat, permittens duci. Quo superbiæ oc-
curritur & resistitur. Hæc autem sequentiâ præcepta agunt cum cupidita-
tibus & voluptatibus hominis, ad eas quoque occidendas. Primo irasci-
bilem & vindictæ studiosam, de qua quintum præceptum dicit, Ne
occidas. Quod præceptum habet opus, sed multa complectens, multa
vitia propellens, & appellatur mansuetudo, siue suauitas. Quæ duplex
est. Quarum altera valde pulchra & speciosa apparet, sed nihil in recessu
sua habens, quâ habemus vel erga amicos, & qui nobis vti sunt, in opti-
bus, fama, dignitate, & studio atque favore. Vel in eos qui nobis non of-
ficiunt vel nocent, neque verbis neque factis. Qualis mansuetudo est etiam
muris animantibus, leonibus, & serpentibus: Ethnicis, Iudeis, Turcis,
nebulonibus, homicidis, scortis. Hi enim omnes placabiles sunt & quieti
si eorum voluntati obsequaris, vel eos non offendas. Et tamen non pa-
rum illiusmodi nugatoria mansuetudine decepti, suam iram detegentes,
sic excusant. Non irascere si mihi per alios liceret. Imo mihi homo. Sic
& Satanas esset mansuetus & placabilis, si ei omnia ex animi sententia
succederent. Sed dissentio & offensio ideo te inuadunt, ut te tibi ipsi con-
monstrent, quâ plenus sis iræ & malitiæ, ut sic admonitus, pro mansue-
tudine & suauitate, & ad eiciendam iracundiam labores. Altera autem
mansuetudo est radicatus & a fundamentis bona, quæ se ostendit erga
aduersarios & inimicos, eisdem non nocens, non iudicans, non detestans,
non execrans, non derahens, non maledicens, nihil de ipsis mali cogitans,
etiâ si opes, famam, corp⁹, amicos, & breuiter omnia nobis admissent.
Imo ubicumque potest, ipsis bona pro malis reddit, optime de ipsis lo-
quitur, optime de ipsis cogitat, pro ipsis orat. De quo Christus dixit
Mathei. 6. Bene facite vobis male facientibus, orate pro persequentibus
& calumniantibus vos. Et sanctus Paulus ad Rom. 12. Benedicite &
non male dicite, nulli malum pro malo reddentes.

SECUNDO.

Bella,
Lites,
Odia.

¶ Nunc vide quod hoc eximie magnum & sublime opus inter Christianos
nos pessimum ierit, iam non nisi litibus, iurgijs, bellis, ira, odio, inuidia, des-
tractionibus, execrationibus, detestationibus, damnis, vltione, & omni
iugis iræ & indignationis tum operibus tum verbis plena potestate ubique
regnantibus. Et tamen nihilo secius nos interim procedimus cum multis
festis, audiendis missis, orationibus de murmuracione, fundacione
templorum Ecclesiasticis ornamentis, a deo non præceptis, adeo immo-
derate fulgentibus, tanquam essemus sanctissimi omnium Christianorum,
qui vnicuique fuissent, permittentes sub his speculis, personis, & laruis dei per-

cepta interire & labefactari, adeo, vt ne sit quidem qui vel cogitet vel p
pendat q̄ propinquus vel admotus sit mansuetudini & placabilitati, &
impletioni huius p̄cepti diuini. Quū tamen deus non dixerit, qui hęc
opera fecerit, sed qui p̄cepta sua seruauerit, in regnū cœlorū inuaturū.
Postquā ergo nemo mortalī in terris uiuit cui non deus subornet de
monitatorē proprię ipsius irę & malitię, hoc est hostem & aduersariū
eius, eum in opibus, dignitate, honore, & amicis offendētē, ita probās
an adhuc ibi sit ira reliqua, an possit inimicū diligere, bene de eo loqui,
bene de eo mereri, ei benefacere, nihil mali contra eum cogitans. Nunc
accedat interrogans, quid sibi faciendum sit vt bona operafaciat, vt deo
grata, sic sibi salutaria, Proponat sibi hostē suum, habeat eum perpetuo
in imagine & oculo cordis sui, in hunc vsū, vt ita seipsum vincat, cor
suum alluesfaciens, amice de eo cogitare, ei opūma queq̄ fauere, pro eo
curare & orare, de inde vbi occasio & tempus fuerit, bene de eo etiā lo
qui, sed & bene ei facere. Probet hoc quisquis velit. Nisi enim inueniat
satis quod omnibus diebus vitę suę agat, mendaciū me coarguat, & dis
cat hunc sermonem falsum fuisse. Deo autē hoc ita volente, neq̄ aliam
solutionem admittēte & exigente, quid obsecro prodest nos alijs mag
nis operibus occupari, hisq̄ non p̄ceptis, & hęc non relinquere? Deo
dicit Mathei. x. Ego autē dico vobis, omnis qui irascitur fratri suo, reus
erit iudicio. Qui autē dixerit fratri suo Racha (hoc est qui abominabile,
iratum, & immane signū dat) reus erit consilio. Qui autē dixerit faue,
hoc est, omniūga conuicia, detestationes, detractiones, execrationes, reus
erit gehennę ignis. Vbi autē manet violenta iniectio manuum vt ferire,
percutere, vulnerare, occidere, damnum inferre, si cogitationes & verba
irę tam grauiter damnata sunt.

TERTIO.

¶ Vbi autem interior cordis est mansuetudo & suauitas, miseret cor
hominis omnium calamitatum quę hosti suo accidunt. Et huiusmodi *Inimici dē*
sunt veri & filij & heredes dei, & fratres Christi, qui pro nobis omnibus *ligendi.*
sic fecit in sancta Cruce. Ita videmus a probō iudice cum dolore ferri
sententiā i reum & noxium, & egre illi esse mortem huic a iure institiā.
Hic est species in opere, tanq̄ sitira, indignatio, & inclementia. Adeo
intime bona est mansuetudo, vt etiam sub eiusmodi iratis operibus ma
neat. Imo acerrime & viuacissime in corde eum scaturit quā do sic irasci
& feruitatem exercere cogitur. Attamen hic nobis cauendū est, ne sim⁹ *Ceuēda mā*
mansueti & placabiles, contra dei gloriam & p̄cepta. Scriptū est em̄, *suetudo con*
Mosen mitissimum omnium fuisse mortalium, & tamen quum Iudei *tra dei p̄cē*
vituli aurei adoratione deum prouocassent & commouissent, multos *cepta.*
eorum ab ipso interemptos, & ita deum ab eo reconciliaum. Sic non

deceat magistratus & superiores feriari, & pari peccata regnare, & interim tacere. Meas opes, meum honorem, meam iacturam & damnum contemnere debeo, neque si quid his accidit aduersi ob id irasci. Sed dei gloriam, honorem, & precepta, atque ad eum etiam proximi nostri damnum & iniuriam oportet nos auertere, cauere, & propulsare, magistratus & superiores ultro gladio, reliquos vero hoc est priuatos, verbis & increpatione. Et tamen haec omnia deceat fieri cum commiseratione erga eos qui supplicium meruerunt. Hoc enim sublime, pulchrum & suauis opus, se se patitur facile addisci, si in ipsum in fide faciamus, & eam in hoc exerceamus. Nam fide in gratia & fauore dei non dubitante, se habere propitium & elementem deum, erit ipsi quae facile, etiam proximo suo se propitium & fauorabilem prestare, quantumlibet ab eo grauiter sit offensus. Nos enim longe grauius & atrocius deum offendimus. Ecce quae breuiter preceptum est hoc, sed longa & magna exercitatio honorum operum & fidei, in hoc proposita est.

DE SEXTO PRAECEPTO. NON SIS ADULTER.

Sextum praecceptum.
Non mecha-
beria.

In hoc quoque praeccepto bonum opus praecipitur, multa complectens, & multa vitia propulsans, idque vocatur Pudicitia vel castitas, de qua multa sunt scripta, praedicata, & admodum omnibus cognita. Nisi quod non tam bene obseruatur, & exerceatur, ut fit in reliquis operibus non praecceptis. Adeo parati sumus omnes facere quod non est praecceptum, & omittere quod est praecceptum. Cernimus mundum esse plenum turpium operum, impudicitiae, impudicum verborum, fabularum, & canicularum. Ad haec augetur indies irritatio immoderatione cibi & potus ocio & nimio cultu. Et tamen interim pergitur quasi essemus Christiani, quod templum ingressi, nostras orationes, ieiunia, & ferias absoluiimus. Quibus modis rem totam volumus perfectam esse. Quod si non plura opera essent praeccepta quam sola castitas, satis omnes haberemus negotiorum. Adeo periculosum, adeo furibundum hoc vicium est. Furit enim in omnibus membris, in corde cogitationibus, in oculis visu, in auribus auditu, in ore verbis, in manibus, pedibus & toto corpore ipso opere. Ad haec omnia edomanda opus est labore & fatione. Ita docent nos praeccepta dei, quam magna sint, & quam vere & sinceriter huiusmodi bona opera. Imo impossibile esse ex nostris viribus bonum aliquod cogitare, ut incipiamus vel incipere vel perficere. Dicit enim sanctus Augustinus, inter omnes pugnas Christianorum pugnam castitatis esse maximam, tantum ob id quod quotidie fit sine intermissione & cessatione, & quod castitas raro superat. Hoc enim omnes sancti sunt cons-

Augustini
sententia.
Pugna casti-
tatis maxima.